

Meerjaren Programma IV IZB

Het verhaal van het Programma IV IZB

Inhoud

1 Het verhaal 5

1.1	Hoe informatievoorziening bijdraagt aan infectieziektebestrijding	5
1.2	Van reageren naar voorbereid ageren	5
1.3	De maatschappelijke baten van het verbeterde IV-landschap	5
1.4	Krachtenbundeling door samenwerking	7
1.5	De realisatie	8
2.1	Gezamenlijke werkwijze	9

*"Samen zorgen dat
informatie sneller
stroomt dan een
infectie zich
verspreidt"*

1

Het verhaal

1 Het verhaal

1.1 Hoe informatievoorziening bijdraagt aan infectieziektebestrijding

Voor de publieke gezondheidszorg is het belangrijk om de infectieziektebestrijding te versterken. De coronacrisis was een ultieme stresstest voor het destijds beschikbare IV-landschap. Deze crisis heeft diverse kwetsbaarheden blootgelegd op het gebied van wendbaarheid, schaalbaarheid en betrouwbaarheid van de informatievoorziening.

Een fundamentele verbetering van het IV-landschap is nodig. Een IV-landschap dat de reguliere infectieziektebestrijding optimaal ondersteunt, en dat kan worden opgeschaald in het geval van een pandemie. Dit zorgt ervoor dat de juiste informatie op het juiste moment en bij de juiste partijen beschikbaar is.

1.2 Van reageren naar voorbereid ageren

Om deze versterking te realiseren, werken het ministerie van VWS, het RIVM, de GGD'en en GGD GHOR Nederland samen aan een toekomstbestendig en pandemisch paraat IV-landschap, waar zowel de burger, de zorgverlener, de onderzoeker, de beleidsmaker als de bestuurder baat bij hebben. Dit alles in lijn met de nationale visie en strategie van het Gezondheidsinformatiestelsel 2035 en de visie voor secundair datagebruik.

De realisatie hiervan is complex en vergt een meerjarige inspanning, en wordt daarom als programma uitgevoerd. De fundamentele verbeteringen vragen namelijk om veranderingen in (juridische) grondslagen, aansturing, processen, werkwijzen en techniek. Dit programma stimuleert daarnaast (boven-)regionale samenwerking, doordat het de uniformiteit van werken faciliteert, wat uitwisselbaarheid van personeel en processen mogelijk maakt.

1.3 De maatschappelijke baten van het verbeterde IV-landschap

Er zijn vier doelgroepen die baat hebben bij het nieuwe IV-landschap: burgers, zorgverleners (alle professionals op het gebied van infectieziektebestrijding, onderzoekers en bestuurders en beleidsmakers. We geven diverse voorbeelden van de ondersteuning die het nieuwe IV-landschap, wanneer het gereed is, de vier doelgroepen in hun werk en dagelijks leven biedt.

Maatschappelijke baten

Burger

- In een modern IV-landschap met één heldere ingang en veel verschillende (digitale) communicatiemogelijkheden, krijgen burgers bijvoorbeeld contact en informatie op een manier die bij hen past. Of ze nu digitaal vaardig zijn of niet. Door waar mogelijk te digitaliseren, blijft er tijd en ruimte over om niet-digitaal vaardige burgers te helpen.
- Burgers hebben bijvoorbeeld via een PGO (Persoonlijke Gezondheidsomgeving) inzicht in hun (medische) gegevens, en ze bepalen zelf met wie ze die gegevens delen.
- Om succesvol met burgers te communiceren en bereik te verhogen, is media-inzet doelgroepgericht. Digitaal vaardige

burgers zullen bijvoorbeeld veelal via online kanalen benaderd worden.

- In crisistijd mag zorgvuldigheid en betrouwbaarheid van gegevens niet ten koste gaan van snelheid. Ook tijdens een pandemie kunnen burgers erop vertrouwen dat er veilig met hun persoonlijke gegevens wordt omgegaan.
- Wanneer er sprake is van risico op een infectieziekte hebben burgers de mogelijkheid om digitaal in te kunnen zien welke handeling(en) van hen verwacht worden. Deze handeling(en) kunnen zij dan ook gemakkelijk uitvoeren.

Zorgverlener

- Digitalisering van werkprocessen, zodat IZB-professionals tijd- en locatie-onafhankelijk hun werk kunnen doen en ontlast worden in hun administratie. Dit betekent bijvoorbeeld dat IZB-professionals op hun laptop, tablet of telefoon direct met de juiste informatie de juiste bestrijdingsmaatregelen kunnen nemen en kostbare tijd besparen.
- Ook zorgverleners die niet bij de GGD of het RIVM werken, maar bijvoorbeeld in de VVT-sector (Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg), hebben voordeel bij het nieuwe IV-landschap. In dit landschap kunnen ze namelijk eenduidig (digitaal) met de GGD communiceren én krijgen ze inzicht in voor hen relevante gegevens, zoals actuele besmettingen in de regio.
- Technisch zijn de voorzieningen zo ingeregeld dat GGD'en voor hun eigen medewerkers de toegang kunnen regelen en dat (bijvoorbeeld in tijden van een crisis) nieuwe ketenpartners (bijvoorbeeld callcentra) eenvoudig kunnen worden gekoppeld.
- GGD'en en andere ketenpartners kunnen, als zij dat willen, gebruikmaken van een dienst bij GGD GHOR Nederland die veilige werkplekken (online, maar als het moet ook fysiek) en netwerken kan organiseren, bijvoorbeeld om snel en veilig nieuwe locaties in te kunnen regelen.
- Werkprocessen in de IZB worden goed ondersteund met behulp van applicaties. Het is mogelijk om gegevens ten behoeve van IZB op te halen bij burgers (uitbraak onderzoek of bron- en contactonderzoek). Professionals hebben in het nieuwe IV-landschap beter inzicht in de verspreiding van infectieziekten door dashboarding met real time data, waarbij privacy en security goed op orde is.
- Door de gezamenlijk ontwikkelde datalaag en applicaties is het mogelijk om bovenregionaal samen te werken. GGD'en kunnen elkaar ondersteunen doordat ze casuïstiek kunnen uitwisselen en samen kunnen werken aan uitbraken die de regiogrenzen overstijgen, zonder gegevens dubbel in systemen op te slaan.

Onderzoeker

- Kwaliteit en interpretatie van de betekenis van gegevens zijn in het nieuwe landschap eenduidig en helder, waardoor de epidemioloog en andere onderzoekers zich direct kunnen bezighouden met de interpretatie van die gegevens. Bovendien zijn alle gegevens actueel. Dat samen bespaart veel tijdovende stappen en geeft een helder beeld van welke data beschikbaar zijn en welke eventueel missen.
- Naast gegevens van de GGD'en kunnen ook andere bronnen eenvoudig voor het hele IV-landschap worden ontsloten. Hierdoor krijgen zowel het RIVM (landelijk) als de GGD'en (regionaal) meer inzicht. Denk bijvoorbeeld aan gegevens over rioolwater en van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Ketensamenwerking

- Geautoriseerde onderzoekers en uitvoerders bij het RIVM en GGD GHOR Nederland krijgen toegang tot gegevens uit meerdere bronnen, voor zover privacy en verwerkingsrechten reiken. Overige onderzoekers krijgen toegang tot de 'open data', dat zijn data die niet herleidbaar zijn tot persoonsgegevens.
- In het nieuwe IV-landschap is het mogelijk om onderzoek te doen op basis van de gezamenlijke data, in plaats van data van individuele GGD'en. Dit onderzoek kan door de GGD'en zelf uitgevoerd worden, maar ook door ketenpartners die hiertoe gerechtigd zijn.

Bestuurder en beleidsmaker

- Bestuurders hebben actueel inzicht (bijvoorbeeld via dashboards) en kunnen hun organisaties beter sturen (organisatie, proces, focus, communicatie), zowel in het dagelijkse werk als wanneer er onverhoopt een pandemie optreedt. De consequenties zijn duidelijk en er is actuele sturingsinformatie beschikbaar. Kortom: de realisatie van het toekomstbestendige, pandemisch parate IV-landschap voor de infectieziektebestrijding levert bestuurders en beleidsmakers rust en vertrouwen op. Ze kunnen koersen op de informatie die gegenereerd wordt.
- Hergebruik (secundair gebruik) van gegevens in het pandemisch parate IV-landschap voorziet, middels passend data- en informatiemanagement, bestuurders en beleidsmakers tijdig van actuele en betrouwbare informatie. Deze informatie stelt hun vervolgens zo goed als mogelijk in staat om met vertrouwen beleidsopties voor te bereiden, bestuurlijke keuzes te maken of de effecten snel en efficiënt in beeld te krijgen, zodat bijstelling mogelijk is.
- In rustige (endemische) tijden geeft deze informatie inzicht in ziekteverwekkers, hun gerelateerde risico's, én verschaft het inzicht in relevante ontwikkelingen met bijbehorende risico's in het domein van de infectieziekten. Tijdens een (pandemische) uitbraak ondersteunt deze informatie besluitvorming en uitvoering van de landelijke bestrijdingsaanpak onder begeleiding van de LFI.
- Op basis van dashboards kan bevoorrading van locaties efficiënt en effectief ingericht worden en met behulp van data kan bepaald worden waar het best een nieuwe test- of vaccinatielocatie zou moeten komen.
- GGD'en en ketenpartners die digitale informatie nodig hebben uit het IV-landschap of aan willen bieden, kunnen eenvoudig gekoppeld worden. Hierdoor kan tijdens een pandemie snel ondersteuning geboden worden door bijvoorbeeld Defensie, of snel een landelijk callcenter worden opgericht.
- Iedereen die toegang krijgt tot de voorzieningen (zowel burgers als zorgverleners) kan worden geïdentificeerd en krijgt op basis van die identificatie toegang (of niet) tot gegevens en functies.

1.4 Krachtenbundeling door samenwerking

Het RIVM en de GGD'en hebben wettelijke taken en verantwoordelijkheden om Nederland te beschermen tegen uitbraken van infectieziekten. Hierbij voeren de GGD'en de infectieziektebestrijding en regionale surveillance uit. Het RIVM ontwikkelt hiervoor landelijke richtlijnen, voert surveillance en monitoring van infectieziekten uit, coördineert het Rijksvaccinatieprogramma en neemt de regie en de coördinatie op zich van de medisch-operationele processen in het geval van een pandemie. VWS bepaalt de beleidsmatige kaders

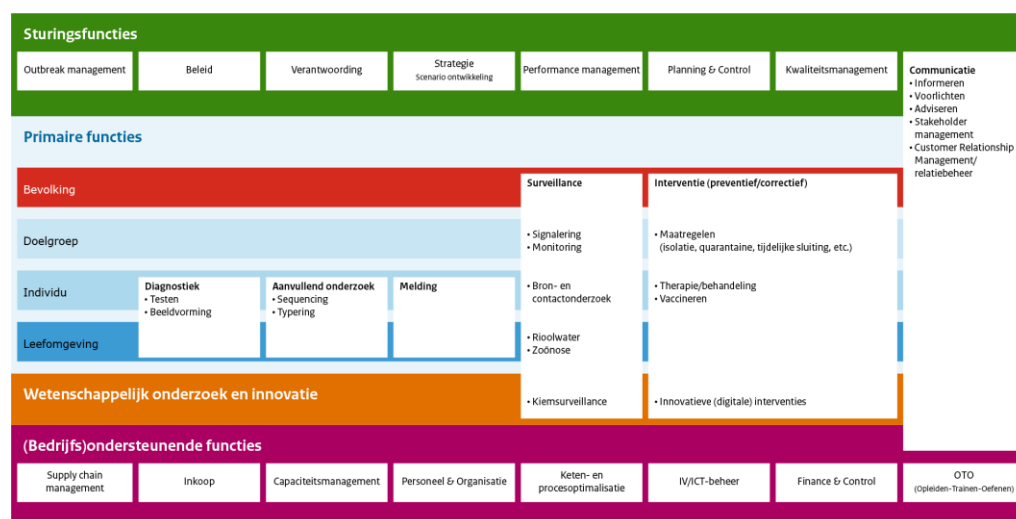
en stelt financiële middelen ter beschikking aan het RIVM, de GGD'en en GGD GHOR Nederland. In een pandemische situatie stuurt VWS bovendien, via het LFI, de uitvoering van de bestrijding aan.

In dit programma bundelen we onze krachten, want in de COVID-19-periode bleek dat we als drie-eenheid deskundig en slagvaardig zijn. Dat zetten we voort in een samenwerkingsverband met expertise, kennis en kracht van de beide uitvoeringsorganisaties en het ministerie van VWS. Het is van groot belang dat de drie betrokken partijen vanuit hun rol en verantwoordelijkheid blijven opereren.

1.5 De realisatie

Om de gewenste maatschappelijke baten mogelijk te maken, wordt een datacentrisch IV-landschap gerealiseerd. In een datacentrisch IV-landschap zijn gegevens op duurzame wijze toegankelijk en kunnen ze door de tijd heen én over de hele keten dienen als basis voor verschillende diensten. Zo'n datacentrisch IV-landschap is fundamenteel anders van opzet dan het huidige IV-landschap waarin applicaties centraal staan. In een datacentrisch IV-landschap zijn gegevens het uitgangspunt. Want gegevens kennen meestal een veel langere levenscyclus dan de systemen waarin ze verwerkt worden. Om een wijziging van deze aard te realiseren is de gehele keten nodig.

Daarom is het IZB-domein in kaart gebracht in het Bedrijfsfunctiemodel IZB. Dit bedrijfsfunctiemodel toont op hoofdlijnen de functies in het IZB-werkveld. Gaandeweg wordt dit model in meer detail uitgewerkt.

Figuur 1: bedrijfsfunctiemodel IZB

Een complete IV-omgeving als resultaat

RIVM en GGD GHOR Nederland stemmen de ontwikkeling van het nieuwe IV-landschap gezamenlijk zó op elkaar af, dat een complete IV-omgeving voor de infectieziektebestrijding ontstaat, waaraan ook andere belanghebbenden en stakeholders in de IZB kunnen deelnemen. Het realiseren van een complete IV-omgeving op basis van deze samenwerking brengt het IZB-werkveld veel voordelen, maar is ook complex. Daarom wordt eerst gedaan wat écht nodig is.

Twee IV-landschappen werken samen als één

Onderling worden goede afspraken gemaakt over basisvoorzieningen (zoals digitale identiteiten en het gebruik ervan), data (de betekenis, bronhouder en kwaliteit daarvan) en de manier waarop data worden uitgewisseld. Hiermee wordt de basis gelegd waarop applicaties kunnen aansluiten. Deze applicaties kunnen hierdoor data genereren en/of verwerken en ondersteunen zorgverleners en onderzoekers in het uitvoeren van hun taken (bedrijfsfuncties), zoals bron- en contactonderzoek, surveillance, de distributie van vaccins, het vaccineren en de monitoring en evaluatie van infectieziekten.

Binnen de totale IV-omgeving behouden en onderhouden GGD GHOR Nederland en het RIVM ook hun eigen IV-landschap. Een voorbeeld hiervan zijn de informatiebronnen waarin data staan. Het RIVM en GGD GHOR Nederland hebben allebei hun eigen unieke informatiebronnen. Maar deze werken zo goed samen, dat ze als één opereren. Zo wisselen applicaties die door het RIVM of GGD GHOR Nederland zijn gerealiseerd data uit met informatiebronnen van beide organisaties, wat voor zorgverleners en onderzoekers een naadloze ervaring oplevert.

Data in het nieuwe IV-landschap

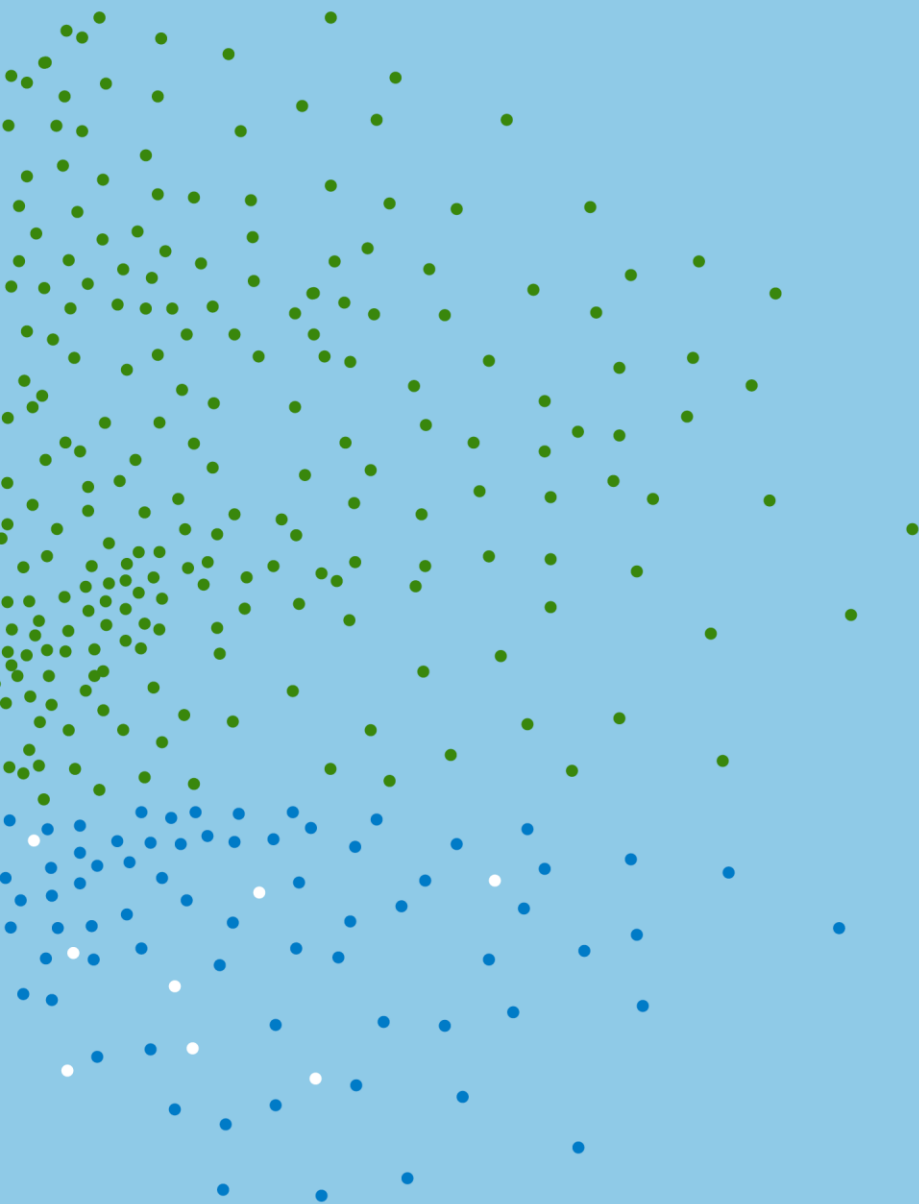
Informatiebronnen zijn in het nieuwe IV-landschap verbonden door een beveiligde infrastructuur (een combinatie van onder andere hardware, software, netwerken en apparatuur). Dit maakt het voor verschillende organisaties mogelijk om data aan elkaar beschikbaar te stellen. Dit geldt niet alleen voor GGD'en, GGD GHOR Nederland en het RIVM, maar ook voor burgers en ketenpartners. Voor het beschikbaar stellen van deze data kunnen gezamenlijke afspraken gemaakt en ingesteld worden. Bijvoorbeeld over de ontvangst en opslag van data. Maar ook hoe data gearcheeerd worden. Welke data waar samen kunnen komen en hoe deze data gedeeld worden met andere organisaties.

Maar voor alle data in het IV-landschap geldt, dat deze informatie bevatten over de herkomst van de data, het doel van de data en de rechten en plichten van de verwerkers van deze data. Ook voldoen alle data aan eisen met betrekking tot privacy en beveiliging. Zo wordt het gebruik van data vastgelegd en wordt actief gemonitord of deze gebruikt worden zoals afgesproken.

1.6 Gezamenlijke werkwijze

Het programma werkt met een gezamenlijke 'cadans'. Doordat beide organisaties in dezelfde cadans aan het programma werken en onderlinge afstemming plaatsvindt, wordt de integraliteit versterkt en de samenwerking vergroot. Zo wordt telkens gestart met de vraag of er sprake is van gezamenlijke resultaten en of er sprake kan zijn van één product voor meerdere organisaties. Tevens wordt voor elke voorziening nadrukkelijk bekeken wat de beste mogelijkheid is om die voorziening pandemisch paraat te maken. Daarbij wordt eerst gekeken of hergebruik inclusief standaardisatie mogelijk is. Is dit niet mogelijk, dan wordt gekeken of vervanging door een standaardproduct mogelijk is. Is dit ook niet mogelijk? Dan wordt als laatste optie maatwerk gerealiseerd.

Daarnaast hanteren het RIVM en GGD GHOR Nederland dezelfde werkwijze tijdens de ontwikkeling van het nieuwe IV-landschap, zodat beide organisaties dezelfde taal blijven spreken en dezelfde werkprocessen hanteren. Dit is de Agile-werkwijze, via zogenaamde Agile Release Trains (ART). Daarin wordt per stap (sprint) zo veel mogelijk waarde gecreëerd, waarbij de business mede de volgorde bepaalt. Door deze manier van werken zullen we gezamenlijk mogelijkheden blijven ontdekken en een gezonde wendbaarheid creëren. Daardoor kunnen aanpassingen gedurende het proces worden gefaciliteerd (wendbaarheid) en anders in de tijd worden gerealiseerd (kort cyclisch). Met andere woorden: afzonderlijke stappen kunnen wijzigen, zowel qua output als timing. Maar daarbij is zeker dat iedere aanpassing als doel heeft om verbeteringen eerder of beter door te voeren, wat bijdraagt aan hetzelfde gezamenlijk gedragen einddoel: een toekomstbestendig pandemisch paraat IV-landschap voor de IZB.

Dit is een uitgave van

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Versie 2.0 – november2023